

Asia: VN/11443/2021

Lausuntopyyntö kolmesta valtioneuvoston asetuksesta, jotka koskevat eräiden tuotteiden ja palvelujen saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimuksia

Lausunnonantajan lausunto

Valtioneuvoston asetus eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista

Invalidiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua kolmesta valtioneuvoston asetuksesta, jotka koskevat eräiden tuotteiden ja palvelujen saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimuksia.

Invalidiliitto ry on fyysisesti vammaisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on lähes 27 000 henkilöjäsentä ja 143 jäsenyhdistystä.

Invalidiliitto näkee edelleen ongelmallisena asetuksen nimen, jossa viitataan tuotteiden esteettömyysvaatimukseen, vaikka asetuksessa kuvatut vaatimukset koskevat tuotteiden saavutettavuutta ja käytettävyyttä. Olisikin tarpeen, että esteettömyys käsitteenä avattaisiin jollakin tapaa tämän asetuksen yhteydessä. Tässä asetuksessa esteettömyydellä tarkoitetaan asioita, joita kutsutaan muissa yhteyksissä saavutettavuudeksi ja käytettävyydeksi ja toisaalta, tässä asetuksessa esteettömyydellä ei tarkoiteta rakennetun ympäristö ominaisuuksia laitteita laajemmin, kuten yleensä. Myös asetuksessa käytetty käsite [tuotteen] esteettömyysominaisuus olisi hyvä avata jollakin tapaa esimerkiksi tutumpien käytettävyyden ja saavutettavuuden käsitteiden kautta.

Asetuksessa useassa kohdassa käytetty termi ”kontrasti” ehdotetaan korvattavaksi termillä ”tummuuskontrasti” tai ”tummuusero”.

Kohdassa 3§ Tuotteen käyttöliittymä ja toiminnallisuus sanotaan että ”Tuotteen ja sen käyttöliittymän osissa ja toiminnoissa on oltava ominaisuuksia, joiden avulla tuote on vammaisten henkilöiden kannalta helposti käytettävä, havaittava, hallittava, ymmärrettävä ja ohjattava”.

Tarkoitetaanko tällä sitä, ettei tuotteen tai sen käyttöliittymän osien ja toimintojen tarvitse soveltua lähtökohtaisesti kaikille, vaan riittää että niissä on (lisä-)ominaisuuksia, joiden avulla tuote ja käyttöliittymä ovat myös vammaisten henkilöiden käytettävissä? Invalidiliitto haluaa muistuttaa, että YK:n vammaisyleissopimuksen artiklan 2 (Määritelmät) mukaan "kaikille sopiva suunnittelu" tarkoittaa tuotteiden, ympäristöjen, ohjelmien ja palvelujen suunnittelua sellaisiksi, että kaikki ihmiset voivat käyttää niitä mahdollisimman laajasti ilman mukautuksia tai erikoissuunnittelua. Kohta ehdotetaankin muutettavan seuraavasti: "Tuotteen ja sen käyttöliittymän on oltava vammaisten henkilöiden kannalta helposti käytettävä, havaittava, hallittava, ymmärrettävä ja ohjattava".

Asetuksessa ei oteta kantaa tuotteiden fyysisiin käyttöominaisuuksiin kuten näyttöjen tai painikkeiden sijoituskorkeuteen tai siihen pääseekö laitteen ääreen helposti myös pyörätuolilla, onko laitteen alla oleva polvitila riittävä jne. Nämä tuotteiden ja laitteiden mitoitusta koskevat asiat ovat keskeisiä monia käyttäjien kannalta ja erityisesti, mikäli asetuksen nimessä on termi esteettömyys, olisi tärkeää, että myös nämä fyysiset ominaisuudet tulisivat huomioituiksi.

Valtioneuvoston asetus saavutettavuusvaatimuksista eräille digitaalisille palveluille

Invalidiliitolla ei ole lausuttavaa tästä asetuksesta.

Valtioneuvoston asetus esteettömyysvaatimuksista sähköisen viestinnän palveluille ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoaville palveluille

Invalidiliitolla ei ole lausuttavaa tästä asetuksesta.

Hätönen Johanna
Invalidiliitto ry - Invalidiliiton Esteettömyyskeskus ESKE